

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนต้องมีปัจจัยพื้นฐาน 4 อย่างในการดำเนินชีวิต หนึ่งในสี่ปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตนั้นคือ อาหาร สารอาหารหลักมี 5 หมู่ ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องบริโภคให้ครบ ทั้ง 5 หมู่ และในปริมาณที่เหมาะสมต่อร่างกายของแต่ละคน เหมาะสมกับเพศ อายุ วัย และกิจกรรมของแต่ละคน การบริโภคนั้นควรเป็นอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และสะอาดปลอดภัย เพื่อสุขภาพที่ดีในระยะยาวดังสุภาษิตที่ว่า “กินคืออยู่ดี” เมื่อได้รับประทานอาหารที่ดี ก็ปราศโรคภัยถือเป็นลาภอันประเสริฐ ดังนั้นคนไทยจึงมีความสนใจในการรักษาสุขภาพมากขึ้น ทั้งการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารเช้า และยังมีโรคภัยต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นใหม่ทุกๆ วันซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรคที่เกิดมาจากรูปแบบการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เริ่มมีค่านิยมในการกินอาหารจำพวกอาหารขยะ หรือ junk food มีสารอาหารจำพวกคาร์โบไฮเดรตและไขมันมาก ซึ่งเป็นอาหารที่มีสารอาหารต่ำ แต่ให้ปริมาณแคลอรีสูง ซึ่งว่ากันว่าเป็นสาเหตุทำให้อัตราการป่วยเป็นโรคต่างๆของคนไทยเพิ่มขึ้น ดังที่ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศพบเจออยู่ เช่น ประเทศสหรัฐมีตัวเลขของคนป่วยเป็นโรคหัวใจสูงขึ้น

ในภาวะที่โลกมีการพัฒนาของเทคโนโลยีในด้านต่างๆ รวมการพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตสินค้าเกษตร ได้มีการใช้สารเคมี กับการผลิตสินค้าเกษตรต่างๆ รวมทั้งมีการใช้สารเคมีจำพวกยาฆ่าแมลง สารเคมีป้องกันและกำจัดโรคพืช รวมทั้งฮอร์โมนและสารเคมีที่สำคัญ ซึ่งล้วนแต่เป็นสารเคมีที่อาจมีการปนเปื้อน จึงอาจมีการปนเปื้อนสารพิษต่างๆ ในพืช ผัก และผลไม้ที่เราบริโภคกันอยู่ทุกวัน ผักและผลไม้ปลอดสารพิษ หรือชีวภาพจึงเป็นทางเลือกที่ผู้บริโภคสนใจ จึงมีผู้ผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษหรือชีวภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงปริมาณการนำเข้าสารเคมีที่ใช้การกำจัดแมลง และศัตรูพืช ในสวน
ส้มบางประเภท ปี 2546

ชื่อสามัญ	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (บาท)	ปริมาณสารสำคัญ (กก.)
abamectin	925,749	181,586,493	18,811
methomyl	746,595	2,837,577,755	487,139
ametryn	2,374,950	488,492,508	1,898,160
dicofol	20,400	1,367,370	4,270
chlorpyrifos	1,311,629	258,037,475	1,157,026

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร

ผลไม้จำพวกส้มเป็นผลไม้ที่มีวิตามินหลายชนิด โดยเฉพาะวิตามินซี จึงเป็นผลไม้ที่คนไทยนิยมบริโภคอย่างหนึ่ง ส้มสายน้ำผึ้ง หรือส้มโชกุน หรือ ส้มเพชรยะลา เป็นพันธุ์ส้มในกลุ่มส้มเขียวหวานชนิดหนึ่ง ที่ปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมอย่างสูง เพราะผลส้มนี้มีคุณภาพและรสชาติที่ดีกว่าส้มเขียวหวานชนิดอื่นๆ ในหลายๆ ด้าน เนื้อแน่น สีส้มสวยงาม ชานมีลักษณะนุ่ม มีน้ำส้มในปริมาณมาก รสชาติหวานแหลม อมเปรี้ยวเล็กน้อย ซึ่งในปี 2525 เจ้าของสวนส้มธนาธรได้นำพันธุ์ส้มจากประเทศจีนที่ตนรับประทานแล้วชื่นชอบในรสชาติของผลส้ม มาปลูกที่ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ด้วยสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมของเมืองฝาง คือเป็นที่ราบลุ่มในหุบเขาอากาศเย็นชื้น มีแหล่งน้ำปริมาณมาก มีฤดูฝนและฤดูหนาวยาวนาน ส้มที่นำมาปลูกจึงออกผลผลิตที่ได้รสชาติดีและผิวสีเหลืองสวยงามน่ารับประทาน จึงมีการคัดสายพันธุ์ส้มสายน้ำผึ้งและขยายพันธุ์จนประสบความสำเร็จด้วยคุณภาพของส้มประกอบกับการจัดการด้านการตลาดแบบมืออาชีพ มีการเคลือบผิวส้มหรือที่เรียกกันว่าการแว็กซ์ผิวส้มเพื่อป้องกันการสูญเสียน้ำ ยืดอายุผลส้ม และทำให้ผิวส้มดูเงาแวววาวน่ารับประทาน ซึ่งเมื่อ 5 ปีก่อนมีการขยายการผลิตส้มสายน้ำผึ้งกันมากเพราะตลาดมีความต้องการส้มสายน้ำผึ้งปริมาณมาก แต่ในภาวะปัจจุบันปริมาณส้มสายน้ำผึ้งกลับล้นตลาดทำให้ราคาส้มหน้าสวนลดลงกว่า 50% ของราคาที่เคยขายได้เมื่อ 5 ปีก่อน ราคาสูงสุด 28.33 บาท/กิโลกรัม เดือนกุมภาพันธ์ ราคาต่ำสุด 20.50 บาท/กิโลกรัม เฉลี่ย 14.77 บาท/กิโลกรัม แต่ปัจจุบันราคาหน้าสวนกลับเหลือราคาเฉลี่ยเพียง 10-12 บาท

จากความสนใจในการดูแลสุขภาพมากขึ้นเนื่องจากสาเหตุการเกิดโรคต่างๆ มากจากนิสัยการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดปัญหาในด้านสารเคมีที่มีการใช้เพื่อผลิตมากขึ้นทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีในผักและผลไม้ซึ่งส่งผลกระทบต่อ ผู้บริโภคผักและผลไม้ และปัญหาในด้าน

การผลิตส้มสายน้ำผึ้ง ที่มีการใช้สารเคมีมากขึ้นและราคาที่ถูกลงมากจนเกษตรกรจะแบกรับต้นทุนที่สูงไม่ได้ จึงมีการผลิตส้มสายน้ำผึ้งชีวภาพ ที่มีการกำจัดศัตรูพืชที่พยายามรักษาสมดุลทางธรรมชาติเอาไว้ โดยหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีอย่างพร่ำเพรื่อ เช่น การอาศัยแมลงที่เป็นคุณกำจัดแมลงที่เป็นศัตรูของต้นส้ม ตามลักษณะห่วงโซ่อาหาร และเป็นการเลือกใช้สารเคมีแบบเฉพาะเจาะจงและมีผลต่อศัตรูพืชที่มีการระบาดเท่านั้น ทั้งนี้เป็นความพยายามที่จะลดปริมาณการใช้สารเคมีลงเพื่อรักษาสมดุลทางธรรมชาติให้กับต้นส้ม และสิ่งแวดล้อมในสวน ซึ่งจะก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภคอย่างสูงสุด เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่มากขึ้น และยังส่งผลดีต่อผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อส้มชีวภาพ
2. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อส้มชีวภาพ
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อส้มชีวภาพ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เป็นประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าที่ดีต่อผู้บริโภค
2. เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในการสร้างกลยุทธ์การขายและวางแผนการตลาด
3. เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในการปรับปรุงผลผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อส้มชีวภาพของประชาชนทั่วไป ทั้งชายและหญิง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 16 ตำบล ซึ่งประกอบด้วย ตำบลป่าแดด ตำบลแม่เหียะ ตำบลท่าศาลา ตำบลพระสิงห์ ตำบลศรีภูมิ ตำบลหายยา ตำบลวัดเกต ตำบลป่าตัน ตำบลสันผีเสื้อ ตำบลหนองหอย โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) รวมทั้งสิ้น 500 ตัวอย่าง

1.5 นิยามศัพท์

ส้ม หมายถึง ผลไม้ที่มีลักษณะลูกกลม มีรสเปรี้ยวบ้าง หวานบ้าง ผิวเปลือกมีน้ำ กลิ่นฉุน มีหลายชนิด

ส้มชีวภาพ หมายถึง ส้มที่มีการกำจัดศัตรูพืชโดยพยายามรักษาสมดุลทางธรรมชาติเอาไว้ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีอย่างพร่ำเพรื่อ เช่น การอาศัยแมลงที่เป็นคุณกำจัดแมลงที่เป็นศัตรูของต้นส้มตามลักษณะห่วงโซ่อาหาร และเป็นการเลือกใช้สารเคมีแบบเฉพาะเจาะจงและมีผลต่อศัตรูพืชที่มีการระบาดเท่านั้น หรือมีการห่อหุ้มส้มด้วยวัสดุต่างๆ เพื่อป้องกันแมลงบางชนิด ทั้งนี้เป็นความพยายามที่จะลดปริมาณการใช้สารเคมีลงเพื่อรักษาสมดุลทางธรรมชาติให้กับต้นส้ม และสิ่งแวดล้อมในสวน ซึ่งจะทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภคอย่างสูงสุด

การตัดสินใจซื้อ หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงทางเลือกต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้เกิดขึ้นโดยเริ่มจากการตระหนักถึงความต้องการ การแสวงหาข่าวสาร การประเมินค่าทางเลือกและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า

ผู้บริโภค หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจในการซื้อ และหรือบุคคลที่เข้ารับประทานส้มชีวภาพ